

KESKKONNAMINISTEERIUM

KINNITATUD
kantsleri käskkirjaga
"2016. aasta keskkonnanaruande
kinnitamine"

Keskkonnanaruanne 2016

Sisukord

Keskkonnaministeeriumi tutvustus	3
Keskkonnaminister SIIM KIISLERI eessõna	4
Keskkonnaministeeriumi struktuur	5
Keskkonnaministeeriumi keskkonnajuhtimissüsteemi kirjeldus	6
Keskkonnaministeeriumi keskkonnavalasid põhimõtted	7
Olulised keskkonnavalaspektid ja keskkonnamõjud ning nendega seotud keskkonnavalasemärgid	8
Keskkonnategevuse tulemuslikkus	10
Jäätmete teke KeM hoones	10
Energiakasutus KeM hoones	11
Veekasutus KeM hoones	12
Paberikasutus KeM hoones	13
Elektriauto aastane läbisõit ja üldine kütusekulu	14
Bioloogiline mitmekesisus	15
CO ₂ heitmed	16-20
Muud keskkonnategevuse tulemuslikkuse näitajad	21
Terves kehas terve vaim	23
Keskkonnavalaste õigusaktide järgimine	24
Eesti rahva keskkonnateadlikkus	25
Eesti elanikkonna uuring „Eesti elanike keskkonnateadlikkus“ 2016	25
Kaasamine	26
Keskkonnavalaruanne	27
Keskkonnavalaruande kinnitamine	27

Keskkonnavalaruande koostamisel on kasutatud peamiselt Karen Silts'le ja Keskkonnaministeeriumile kuuluvaid fotosid!

Keskkonnaministeeriumi tutvustus

Eesti Vabariigi Keskkonnaministeerium loodi 21. detsembril 1989. aastal. Ajalooliselt on Keskkonnaministeerium välja kasvanud 30. aprillil 1935. aastal riigiparkide valitsemise seadusega asutatud Riigiparkide Valitsusest. Keskkonnaministeerium on valitsusasutus, mis täidab seadusest tulenevaid ja Vabariigi Valitsuse poolt seaduse alusel antud ülesandeid oma valitsemisalas. Keskkonnaministeeriumit juhib keskkonnaminister. Alates 9. aprillist 2015 oli Eesti Vabariigi keskkonnaminister Marko Pomerants ja **12. juunist 2017. aastal sai Keskkonnaministriks Siim Kiisler**. Enne neid on selles ametis olnud Mati Raidma, Keit Pentus-Rosimannus, Jaanus Tamkivi, Rein Randver, Villu Reiljan, Heiki Kranich, Villu Reiljan, Vootele Hansen, Andres Tarand, Tõnis Kaasik, Toomas Frey ja Tiit Nuudi.

Kantsler juhib keskkonnaministeeriumi struktuuriüksuste tööd, koordineerib ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste tööd ning korraldab ministeeriumi asjaajamist. Alates 2013. aasta 21. juunist on kantsleriks Andres Tali. Keskkonnaministeerium paikneb rendipinnal Tallinnas aadressil Narva mnt 7a. Ministeeriumis töötab ligikaudu 230 inimest.

Ministeeriumi tegevus on suunatud looduskasutuse ja keskkonnakaitse, majanduse ja sotsiaalsfääri tasakaalustatud arengule, selle saavutamiseks vajaliku süsteemi tagamisele ning keskkonnakaitseks eraldatavate vahendite sihipärasele ja läbimõeldud kasutamisele.

Keskkonnaministeeriumi valitsemisalasse kuuluvad mitmed eraldiseisvad valitsusasutused, hallatavad riigiasutused, riigi osalusega tulundus- ja sihtasutused ning äriühingud.

Keskkonnaminister SIIM KIISLERI eessõna

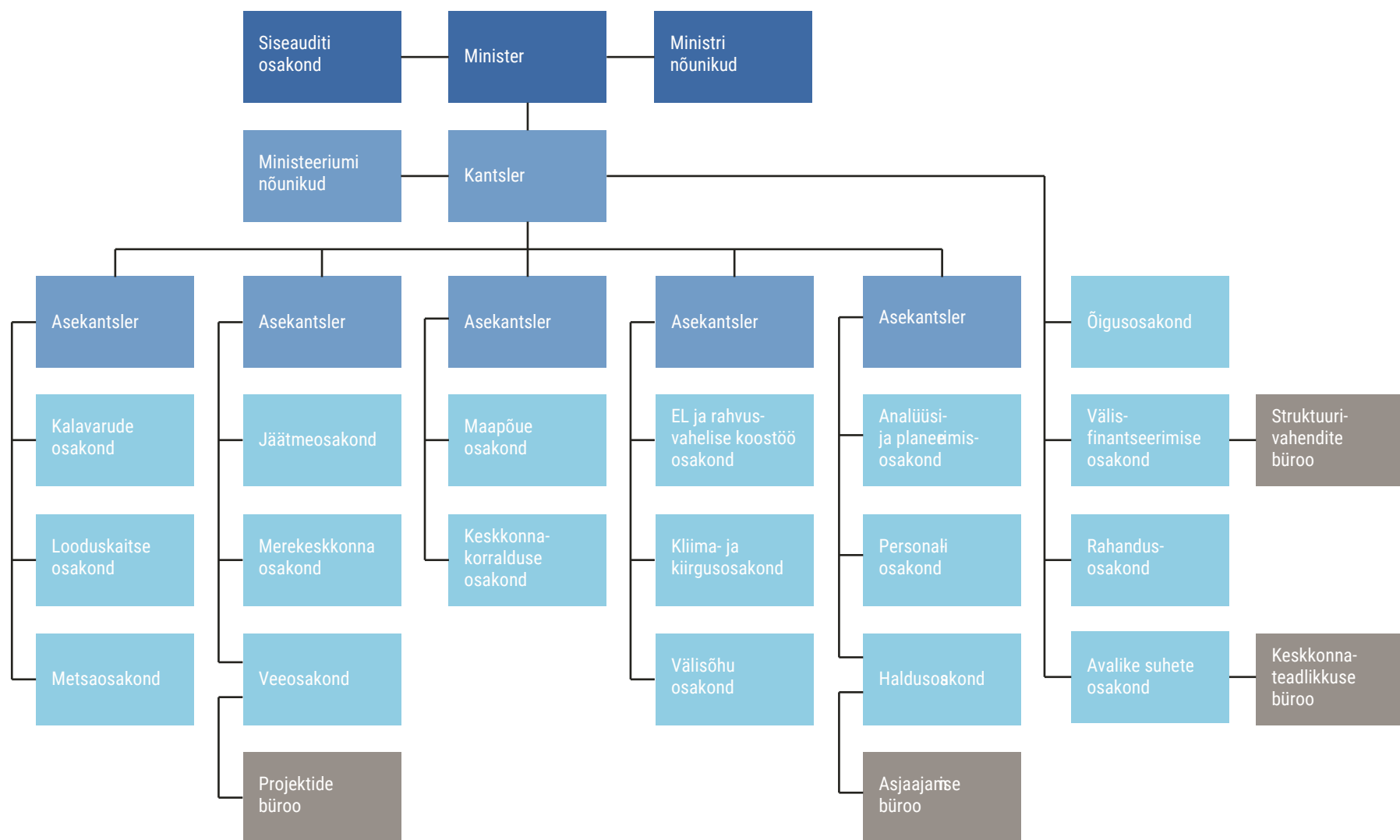
EMAS. Kui küsida juhuslikelt vastutulijatelt, mida see lühend tähendab, jääks vastus suure tõenäosusega saamata. Kui öelda, et see on Euroopa Liidu keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteem, järgneks ilmselt õlakehitus. Ometi on keskkonnaministeerium pidanud seda süsteemi juba mitmendat aastat mõistlikuks rakendada. Miks?

Sest keskkonnaministeerium tahab olla ja peabki olema keskkonnasäästlikkuse teejuht. Kõiges. Nii riiklikult tähtsaid otsuseid langetades kui ka kontorikommetes, isegi väikestes asjades. Näiteks prindime ministeeriumi Narva maantee peamajas võimalikult harva ja kui seda ka teeme, siis paberi mõlemale poolele. Prügi jaoks on meil kolmeosalised kastid: eraldi bio-, olme- ja pakendijäätmete jaoks. Ja joome rohkesti kraanivett.

Me ei tee neid asju eurobürokratide röömuks. Me usume, et eeskuju loeb.

Keskkonnaministeeriumi struktuur

Keskkonnaministeeriumi keskkonnajuhtimissüsteemi kirjeldus

Keskkonnajuhtimissüsteemi (KKJS) juurutamiseks oli mitmeid põhjusi. Keskkonnaministeerium (KeM) soovib vähendada oma igapäevatööst ja tegemistest tulenevat keskkonnamõju. Ministeeriumi KKJSi on hõlmatud tugitegevused ja –protsessid, nagu näiteks kontori haldamine, hanketegevus ja tööreisid. Lisaks soovime olla eeskujuks teistele avaliku sektori organisatsioonidele ja erasektorile.

KKJS on osa üldisest juhtimissüsteemist, mis hõlmab keskkonnapoliitika väljatöötamise, teostamise, saavutamise, läbivaatamise ja edasiviimisega ning keskkonnaaspektide juhtimisega seotud organisatsioonilist struktuuri, kavandamistegevust, vastutust, praktikat, korda, protsesse ja vahendeid.

Keskkonnaministeerium rakendab keskkonnajuhtimissüsteemi, mis vastab Euroopa Liidu keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemi EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) määruse nõuetele. Keskkonnaministeeriumi otsus rakendada EMAS määrusele vastav KKJS võeti vastu Keskkonnaministeeriumi eestvedamisel 2009. aastal algatatud programmi “Keskkonnajuhtimise põhimõtete parem rakendamine avalikus sektoris” raames. EMAS registreering on lisaks Keskkonnaministeeriumile ka Keskkonnaametil, mis kuulub Keskkonnaministeeriumi valitsemisalasse.

EMAS on juurutatud Keskkonnaministeeriumi aadressil Narva mnt 7a asuva kontorihoone ulatuses, hõlmates peale kontori haldamise ka ministeeriumi tööga seotud igapäevategevusi. EMAS registreeringu sai Keskkonnaministeerium 15. jaanuaril, 2015. aastal.

KeM KKJS toimimise eest vastutab kantsler ning keskkonnahoiu põhimõtete rakendamisse on kaasatud kõik ministeeriumi töötajad. KKJS arendamiseks ja elluviimiseks on moodustati 2013. aastal eraldi töörühm. KKJS juurutamise ja toimimise eest on vastutus jaotatud. KeM

KKJS koordinaator ja EMAS töögrupi juht on Karen Silts keskkonnakorralduse osakonnast.

KeM KKJS toimimise detailsem ülevaade on esitatud ministeeriumi KKJS käsiraamatus.

Keskkonnaministeeriumi keskkonnavalased põhimõtted

Keskkonnaministeeriumi tegevus on suunatud keskkonnakaitse ja looduskasutuse ning majanduse ja sotsiaalsfääri tasakaalustatud arengu tagamisele. Selle saavutamiseks tuleb ministeeriumil tagada vajaliku süsteemi toimimine ning keskkonnakaitseks eraldatavate vahendite sihipärane ja läbimõeldud kasutus.

KeM keskkonnajuhtimissüsteemi aluseks on meie keskkonnapoliitika ehk keskkonnavalased põhimõtted. Keskkonnavalased põhimõtted koostab, vaatab kord aastas üle ja vajadusel täiendab keskkonnajuhtimise töörühm. Keskkonnavalased põhimõtted kinnitatakse kantsleri käskkirjaga, mille elluvijateks on kõik KeM teenistujad.

Keskkonnaministeeriumi keskkonnavalased põhimõtted:

- Arvestame õigusloomes keskkonna heaoluga, kaasame kõiki huvitatud ja mõjutatud osapooli ning vaba tahte lepingu partnereid.
- Järgime oma tegevuses Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu asjakohaste õigusaktide nõudeid.
- Loome Eesti arengule sellised eeldused ja tingimused, mis tagavad meie liigirikka looduse ja puhta elukeskkonna säilimise ning kindlustavad loodusvarade jätkusuutliku kasutamise.

- Arvestame oma otsustest tulenevate laiemate tagajärgedega keskkonnaseisundile ja püüdlime oma igapäevategevustest tuleneva keskkonnamõju ning saastamise vältimise poole.

- Eesmärkide püstitamise ja oma tegevuse jälgimise kaudu parendame pidevalt oma keskkonnategevuse tulemuslikkust.

- Töötajaid kaasates ning nende vajadusi arvestades loome keskkonnahoidlikuma ja tervislikuma töökeskkonna.

- Hangete läbiviimisel lähtume võimalusel keskkonnahoidlike riigihangete põhimõtetest ning oleme eeskujuks teistele.

- Kasutame ressursse säästlikult:

- * Parandame oma tegevuse ressursitõhusust ja rakendame energiasäästu meetmeid.

- * Vältime ja vähendame paberikasutust.

- * Vältime jäätmeteket ja edendame jäätmete liigiti kogumist.

Olulised keskkonnaaspektid ja keskkonnamõjud ning nendega seotud keskkonnaeesmärgid

KeM viib regulaarselt (vähemalt kord kolme aasta jooksul) läbi keskkonnanõulevaatuse, mille käigus selgitatakse välja KeM tegevustega seonduvad keskkonnaaspektid ja hinnatakse neid. Keskkonnaaspektide hindamine viiakse läbi ka enne olulise muudatuse tegemist KeM töös, struktuuris, töökorralduses, tegevuses ja teenustes (sh ka arendus- ja ehitustööd), millel on või võib olla märkimisväärne mõju KeM keskkonnajuhtimissüsteemile, keskkonnategevusele või inimese tervisele.

Keskkonnanõulevaatuse tulemused ja määratletud olulised keskkonnaaspektid on aluseks KKJS-i arendamisel, sh keskkonnapoliitika koostamisel, keskkonnaeesmärkide ja -ülesannete püstitamisel, kordade ja juhendite koostamisel.

Keskkonnaministeeriumi keskkonnaaspektid on jagatud nelja peamisse valdkonda: põhitegevused, kontoritegevused, hanked, transport ja liikuvus (Vt Tabel 1 Olulised keskkonnaaspektid).

Oluliste keskkonnaaspektide määramine toimus esmase keskkonnanõulevaatuse raames ning aspekte hinnati täiendatud metoodika alusel 2014. aastal. Oluliste keskkonnaaspektide määramise ja hindamisega tegeles EMAS töögrupp.

Tabel 1. Olulised keskkonnaaspektid lk 8 ja 9:

Protsess / Tegevus	Oluliste keskkonnaaspektide hindamine	Keskkonnamõju	Eesmärgid
Õigusloome	Planeerimis- ja arendusotsus, töötajate pädevus ja kvalifikatsioon	Negatiivne mõju (sh. bioloogilise mitmekesisusele, kliimale, vee kvaliteedile veekogudes, välisõhu kvaliteedile jne). Positiivne mõju (sh. bioloogilise mitmekesisusele, kliimale, vee kvaliteedile veekogudes, välisõhu kvaliteedile jne).	• Teadmispõhise ja jätkusuutliku otsustusprotsessi edendamine; • Huvigruppide ja ekspertide varasemast parem kaasamine.
Suurte keskkonnaprojektide rahastamise koordineerimine (suunamine)	Projekti juhtimise kvaliteet	Veekogude reostuskoormuse vähenemine, ressursi (põhjavee) kulu, pinnavee tarbimine.	• Projekti juhtimise kvaliteedi tõstmine läbi koolituste ja kogemuste; • Rahastamise läbipaistvuse tagamine.
Keskkonnateadlikkuse tõstmine	Keskkonnateadlikkuse kasv	Vee ja välisõhu reostuse vähenemine, liigilise mitmekesisuse säilimine. Loodusressursside jätkusuutlik tarbimine.	• Suurendada keskkonnateadlikkust nii ühiskonnas kui ka töötajate seas; • Olla positiivseks eeskujuks.

Keskonnalubade andmine (kaevandusloa andmine ja vee erikasutus)	Kaevandustegevuse loa andmine, vee erikasutusloa andmine	Ressursside ammendumine, jäätmetekke, veerežiimide mõjutamine, maavarade kasutamine. Negatiivne mõju keskkonnale.	• Keskkonnamõjudega arvestamine; • Koostöö edendamine ametkondade vahel;
		Jäätmetekke vähendamine, veerežiimide mõjutamine, maavarade kestlik majandamine. Positiivne mõju keskkonnale.	
Saastekvootide majandamine	Saastekvootide müügist saadud tulu kasutamine läbi rohelise investeerimisskeemi	Sihtotstarbelised investeeringud keskkonnahoidu, kliimasoojenemise ohjamine, emissioonide vähenemine, keskkonnakoormuse vähenemine.	• Atmosfääri kaitsmine, saastamise vähendamine; • Saastekvootide müügist saadud tulu suunamine majanduse keskkonnahoidlikumaks muutmiseks.
	Elektri- ja soojusenergia tarbimine	Atmosfääri saastamine, kliimasoojenemine.	• Energiamonitooringu tulemuste analüüs; • Tarbitud elektrienergia koguse fikseerimine; • Töötajate teadlikkuse tõstmine energiasäästu osas; • Ventilatsiooniseadmete säästlikum kasutamine.
	Vee kasutamine (joogivesi)	Heitvesi, veekogude reostuskoormuse suurenemine, pudelivee transpordist tekkivad emissioonid.	• Kraanivee propageerimine; • Veekasutuse jälgimine KeM hoones.
	Paberi kasutus	Ressursside ammendumine, metsade häving, veekogude reostuskoormuse suurenemine.	• Töötajate teadlikkuse tõstmine printimise keskkonnamõju osas; • Printimiseks kulutatud paberi hulga vähendamine (printimise vähendamine, kahepoolne printimine); • Kasutatud paberihulga fikseerimine.
	Segaolme- ja paberjätmete teke	Pinnasereostus, ressursside ammendumine.	• Jätmete sortimise vajalikkuse selgitamine KeM töötajatele; Jätmete sortimisvõimaluste tagamine; • Segaolmejätmete koguse vähendamine sorditavate jätmete arvelt; Töötajate teadlikkuse tõstmine paberjätmete kogumise vajalikkuse ja eesmärgi osas; • Paberjätmete eraldi sortimine; Kogutud vanapaberi koguste hindamine ja fikseerimine.
	Elektroonikajätmete teke	Pinnasereostus, ressursside ammendumine.	• Koostöö Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusega (Kemit); • Vananenud seadmete taaskasutusse suunamine; • Väljavahetatud elektroonika hulga fikseerimine.
	Maja vajumine	Varaline kahju, tervisekahjustus.	• Pidev hoone olukorra jälgimine ja fikseerimine.
Töösõidud	Kütuse tarbimine	Kliimasoojenemine, ressursside ammendumine, keskkonnareostus.	• Võimalusel vähendada autoga liikumist - propageerida elektriautot, jalgratast, ühistransporti ja jalutamist; • Keskkonnasäästlike autode hankimine; • Tarbitava mootorikütuse koguse vähendamine.
	Heitgaaside emissioon	Kliimasoojenemine, keskkonnareostus.	
Tööle/koju	Liikuvuskorraldus	Tervise kahjustumine, ressursside ammendumine, CO ₂ heide.	• Jalgratta hoidmisvõimaluste ja hoiukoha turvalisuse parandamine; • Tervislike eluviiside propageerimine (treppidest käimine, jalutamine ja ühistranspordi eelistamine autole);

Keskkonnategevuse tulemuslikkus

Jäätmete teke KeM hoones

Eelnevate aastate jäätmeteket on raske analüüsida, sest 2013. aasta kohta esitatud andmed olid hinnangulised. KeM hoones tekkinud jäätmed rändasid suurde prügikonteinerisse segamini teiste hoone rentnike jäätmetega ja 2012. aasta kohta andmed puuduvad. 2013. aasta kogused põhinevad arvutustel, mis omakorda põhinevad ministeeriumi rendipinna suurusel. Tegelikult sõltub jäätmete kogus pigem inimeste hulgast rendipinnal ning inimeste harjumustest.

2014 – 2016. aasta andmed on usaldusväärsed, (vt Joonis 1; tabel 2 Jäätmete teke KeM hoones), põhinedes koristajate hinnangutel ja mõõtmistel.

Ministeeriumi üleselt sorteeritakse eraldi pakendijäätmed, biolagunevad jäätmed, paberjäätmed, segaolmejäätmed. Liigiti sorteerimine toimub kööginurkades, kuid vanapaberi/ajalehepaberi eraldi kogumiskohaks on printimis- ja koopiaimasinate avatud ruum. Kokku kogutud paber suunatakse taaskasutusse.

Viimasel kahel aastal ei ole hinnatud paberjäätmete ja pakendijäätmete hulka, kuna paberijäätmete kogust on raske hinnata ning tulemused on subjektiivsed. 2018. aastast hakatakse pakendijäätmete kogust kaalumise teel mõõtma, et saada reaalne jäätmete kogus.

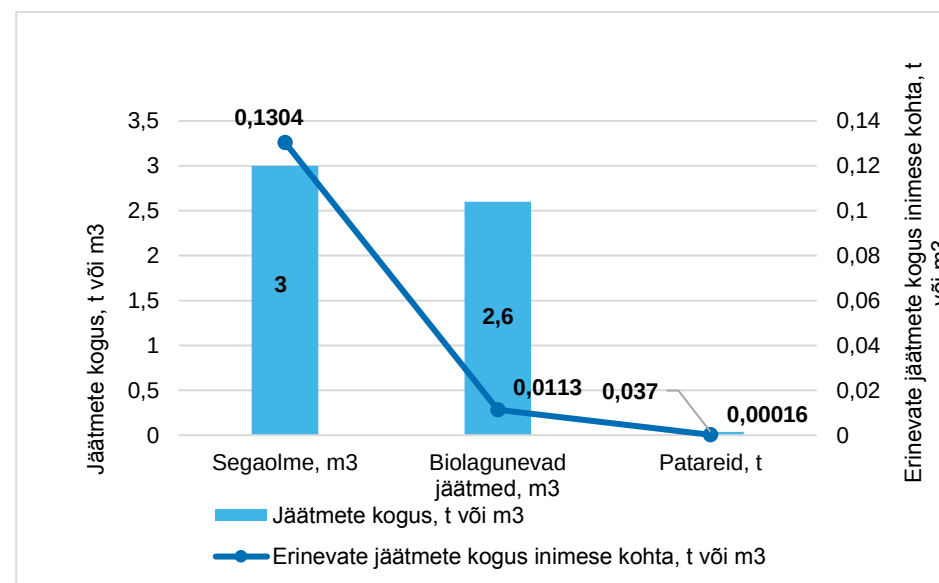
Patareide kogumiseks on ministeeriumi välisukse juurde paigutatud kogumiskast. Juba aastaid lähevad ministeeriumi elektroonikajäätmed taaskasutusse, mille korralduse eest vastutab Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus. See seletab ka tõsiasja, et ministeeriumil elektroonikaromusid ei teki.

Pandipakendit ministeeriumi hoones eraldi ei sorteerita, kuid koristaja tagab selle, et kööginurkadesse tekkinud pandipakend kogutakse kokku ja suunatakse ringlusesse tagasi.

Tabel 2. Jäätmete teke KeM hoones 2013-2016:

Jäätmeliik	2013	2014	2015	2016
Paber, m3	200,9		-	-
Pakend, t	0,63	14,4	-	-
Segaolme, m3	309,5	7,2	5	3
Biolagunevad jäätmed, m3	4,2	6	12,6	2,6
Patareid, t	0,069	0,061	0,053	0,037

Joonis 1. Jäätmete teke KeM hoones 2016:

Energiakasutus KeM hoones

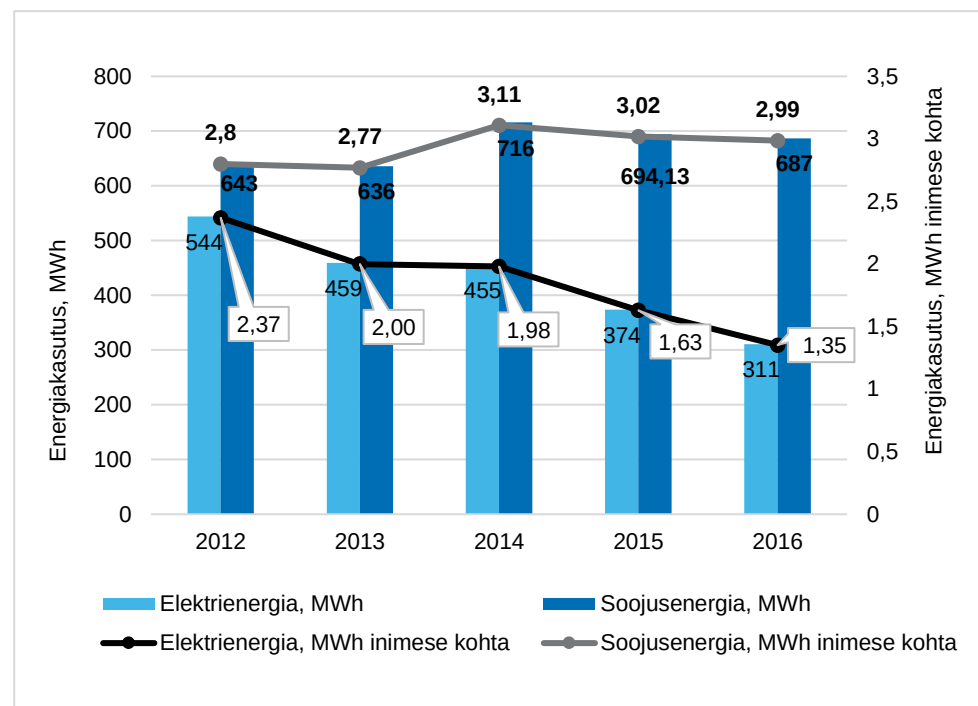
Keskkonnaministeerium (KeM) on rentnik suures büroohoones. Sellest tulenevalt pole ministeeriumil võimalust energiakasutust olulisel määral reguleerida või energiapakkujat valida.

Joonis 2. Energiakasutus KeM hoones 2012-2016 näitab, et ministeeriumi elektrienergia tarbimine on viie aasta jooksul märkimisväärselt vähenenud. 2013. aastal võeti kasutusele lihtsaimad energiasäästumeetmed – töötajad kustutavad tuled, kui ruumist lahkuvad ning kohvi- ja veeautomaadid lülitatakse ööseks välja. Ka tööarvutid ning printerid on valitud selliselt, et need oleksid võimalikult energiasäästlikud. Enamasti lülitatakse needki seadmed ööseks välja või pikemal päeval äraolekul energiasäästurežiimile. Lisaks, ministeeriumis propageeritakse tervislikke eluviise, mille üheks osaks on treppide eelistamine liftidele. Paljud meie töötajad kasutavad treppe igapäevaselt – lisaks kokkuhoitud elektrienergiale aitab suurem liikumine tervena püsida.

Samamoodi on 2015. aastaga võrreldes vähenenud soojusenergia tarbimine.

Elektrienergia tarbimine 2016. a. oli 311 MWh ja soojusenergia tarbimine 687 MWh. Elektrienergia tarbimine 2016. aastal on vähenenud võrreldes 2015. aastaga 63 kWh aastas. See tähendab, et elektrienergia tarbimine vähenes 16,8 protsendi võrra, soojatarbimine vähenes 2016. aastal 7,13 MWh ehk 1,03 protsendi võrra. 2015. ja 2016. aasta võrdlusena oleme säästnud elektrienergialt 5,3 eurot ja soojatarbimine on vähenenud 487,7 euro võrra.

Joonis 2. Energiakasutus KeM hoones 2012-2016:

Veekasutus KeM hoones

Keskkonnaministeerium eelistab kraanivee tarbimist veeautomaadi vee asemel, optimeerides seeläbi ressursikasutust.

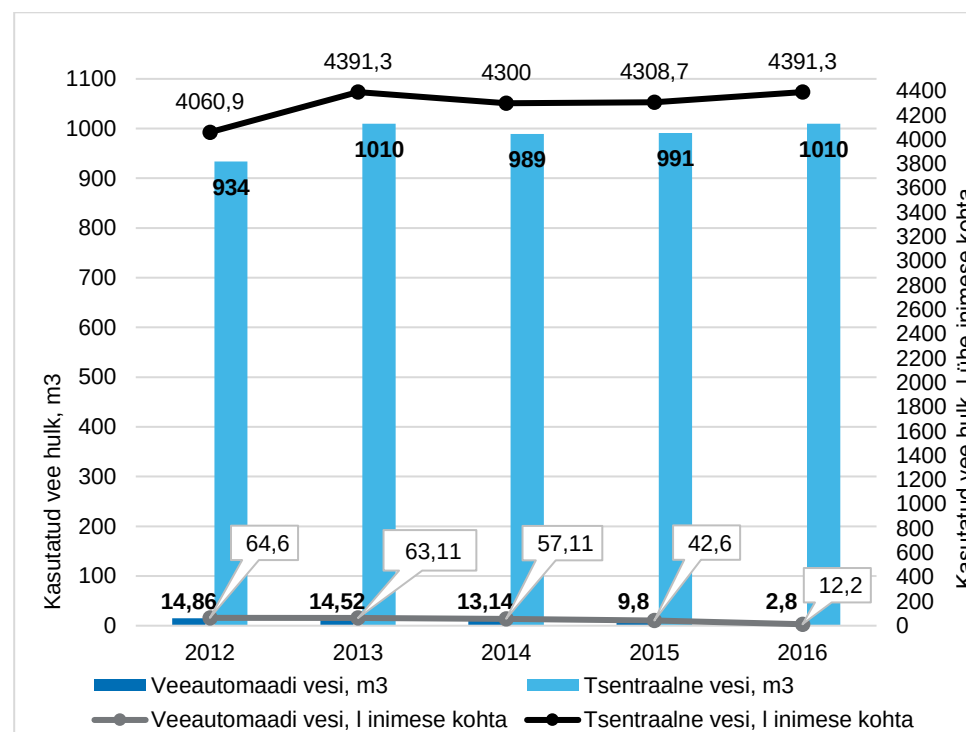
Graafiliselt on näha, et veeautomaadi vee tarbimine on viimaste aastatega vähenenud, mis suurel määral on tingitud kööginurkades olnud veeautomaatide loobumisest. Tarbimiskäitumise muutuseks kulub tõenäoliselt veel aastaid, millest tulenevalt võib eeldada, et kraanivee tarbijate hulk lähiaastatel suureneb. Veeautomaadid on populaarsemad just nende seas, kelle töölaual on koosolekuruumide juures asuvad veeautomaadid lähemal kui –kraanid. Samuti pakutakse ministeeriumi külalistele sageli just automaadivett. 2014. aasta lõpus ostis KeM klaasid ja kannud, et uue inventari abil juurutada külalistele kraanivee pakkumise harjumust.

2014. aasta lõpus paigaldati veesäästu eesmärgil köögi ja tualettruumide segistite otsa aeraatorid, mis aitavad säästa vett ja energiat.

Aastatega on ka ministeeriumi töötajad muutunud keskkonnateadlikumaks ja tarbivad kraanivett mõistlikumalt, ei lase näiteks nõusid pestes veel kraanist voolata.

Joonis 3. näitab, et 2016. aastal on 2015. aastaga võrreldes üldine veetarbimine suurenenud, kuid mitte märgatavalt. Kui 2015. aastal tarbiti 991 m³ tsentraalset vett ja 9,8 m³ veeautomaadi vett, siis **2016. aastal 1010 m³ tsentraalset vett ja 2,8 m³ veeautomaadi vett, kokku 1012,8 m³**. 2016. aastal tarbiti inimese kohta tsentraalset vett 4391,3 liitrit ning pudelivett 12,2 liitrit. Tsentraalse vee tarbimine suurenes 2015. aastaga võrreldes 1,8% ja pudelivee tarbimine vähenes 71,4%. Tsentraalvee kasutuse pealt on meie kulud suurenenud eelmise aastaga võrreldes 52,82 eurot ning pudelivee kasutuselt on vähenenud 938 eurot.

Joonis 3. veekasutus KeM hoones 2012-2016:

Paberikasutus KeM hoones

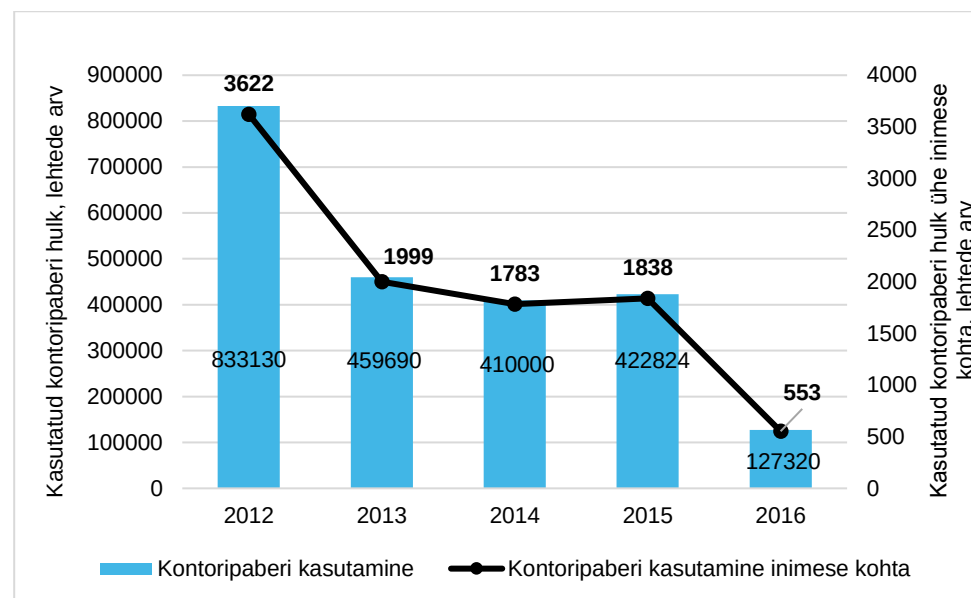
Paberi kasutamine KeM hoones on võrreldes algusaastatega stabiilselt vähenenud. Paberikasutuse koondatud statistika käib materjalitõhususe kohta.

Ministeeriumi teenistujatel palutakse võimalusel printimist vältida, või vajadusel printida kahepoolsest. 2015. aasta alguses soetati printerid, mis võimaldavad hõlpsat kahepoolset printimist ning annavad personaalseid andmeid printimise koguste kohta. Kuni uute printerite soetamiseni oli paberikasutuse arvestus ostupõhine. Uued energiasäästlikud printerid on olemas igal korrusel.

Tänu uutele printeritele on võimalik koguda täpsemaid andmeid printimiste hulga kohta korruste kaupa. Nende andmete alusel saame analüüsida osakondade töökorraldust ja paberikasutust veelgi vähendada. Joonis 4 näitab, et alates 2012. aastast on prinditud paberite hulk vähenenud kuni 2015. aastani, mil on tarbiti 12 824 lehte (3 %) rohkem kui 2014. aastal. 2016. aastal prinditavate lehtede arv vähenes märgatavalt - 422824 prinditud lehelt 127320 leheni. 2016. aastal prinditi 295504 (69,9%) lehekülge vähem võrreldes 2015. aastaga, olles väga hea näitaja tarbimisharjumuste muutmisest.

KeM töötajad tarbisid 2016. aastal keskmiselt 553 paberilehte inimese kohta (vt joonis 4). Võrreldes eelmise aastaga on paberikasutuse kulu vähenenud 2770,23 euro võrra.

Joonis 4. Paberikasutus KeM hoones 2012-2016:

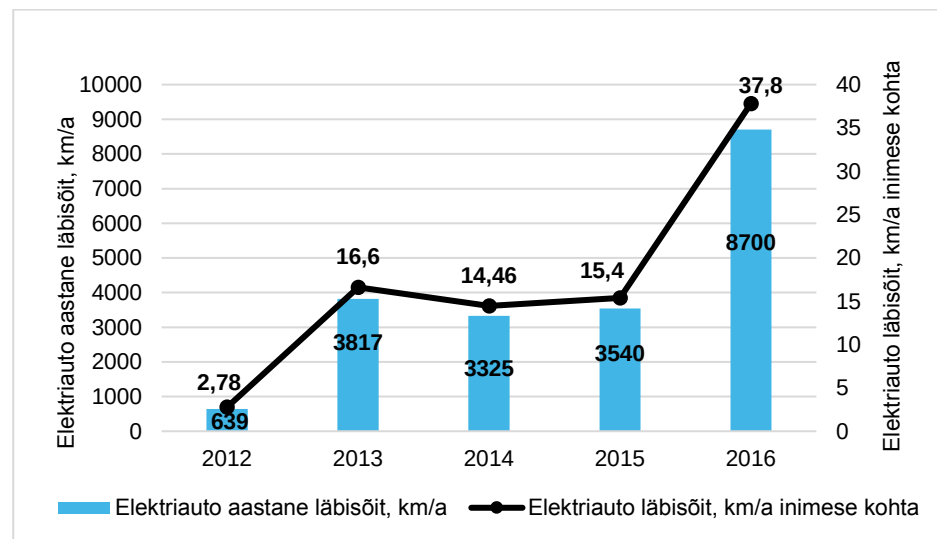
Elektriauto aastane läbisõit ja üldine kütusekulu

Keskkonnaministeeriumi haldusalasse kuulub üks elektriauto. Nelja aasta lõikes on elektriauto kõige rohkem rakendust leidnud 2016.aastal, mil auto läbis 8700 km/a. Elektriauto väikest läbisõitu 2012. aastal põhjendab auto soetamine sama aasta teises pooles. Joonis 5 näitab, et 2016. aastal on elektriauto läbisõit suurenenud (8700 km/a) võrreldes 2015. aastaga (3540 km/a) 5160 kilomeetri võrra.

Elektriauto hankimise eesmärk oli vähendada olemasolevate autode koormust, kütusekulu ja ühes sellega õhusaastet.

Keskkonnaministeeriumi käsutuses on lisaks elektriautole veel neli sõidukit. Neist üks on bensiinimootoriga, kaks diiselmootoriga ja üks hübriidauto.

Joonis 5. Elektriauto aastane läbisõit 2012-2016:

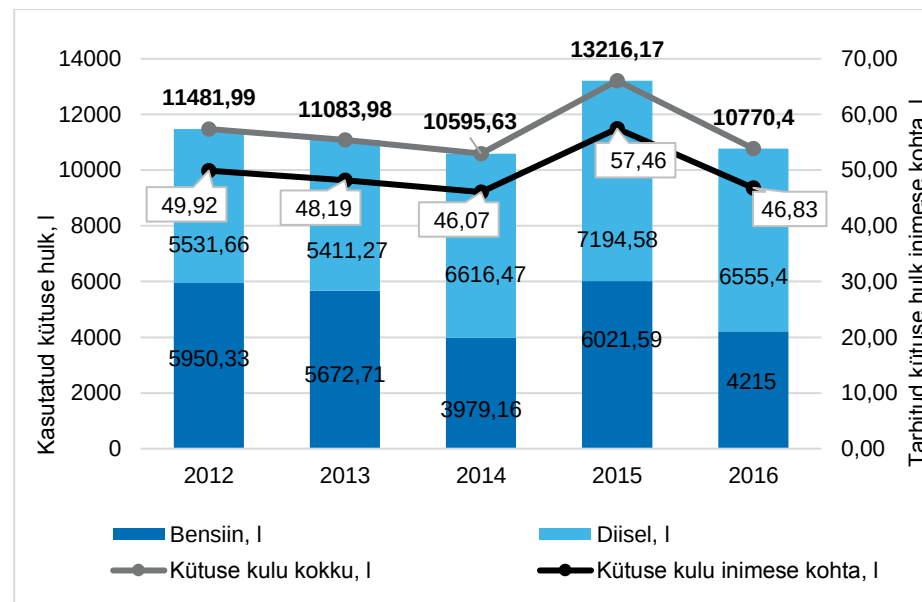

2015. aastal autokompensatsiooni enam endises mahus ei arvestata. Joonis 6 näitab, et summaarne kütusekulu 2016. aastal oli 10770,4 liitrit,

mis on üks madalamaid näitajaid 2013. aasta järel. Diagramm annab selge ülevaate, et kasutatud diisli- ja bensiini kogus on vähenenud, diisli kogus vähenes 639,18 liitrit ja bensiini kogus 1806,59 liitrit.

Mahtuniversaale kasutatakse üldjuhul ministeeriumi töötajate sõidutamisel Tallinna linna piires. Tallinnast välja sõidab auto tingimusel, et autos on rohkem kui üks ministeeriumi ametnik. Mahtuniversaale kasutatakse suhteliselt tihti riigisiseste töölähetuste tarbeks ja harvematel juhtudel naaberriikides toimuvatel lähetustel.

Joonis 6. Kütuse kulu 2012-2016:

Bioloogiline mitmekesisus

Bioloogilist mitmekesisust väljendatakse siinkohal Keskkonnaministeeriumi maakasutuse ehk hoonestatud ala pindalana. Ehitisregistri andmetel on kogu Narva mnt 7a ehitisealune pindala 2093 m². Kogu hoone ruutmeetrite hulgast on Keskkonnaministeeriumi kasutuses 62%. Kui ehitisealusest pinnast sama protsent võtta, on ministeeriumi kasutuses olev maa-ala kokku ~ 1297 m², seega 5,6 m² ühe töötaja kohta (230 töötajat).

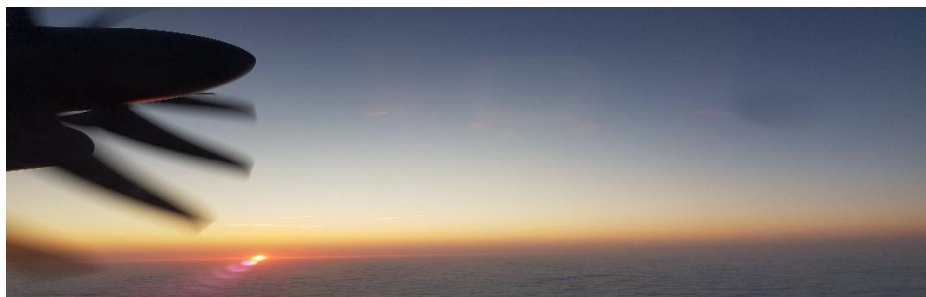
Peamiselt mõjutab Keskkonnaministeerium elurikkust positiivselt nii looduslike elupaikade, erinevate ökosüsteemide, loomastiku ja taimestiku soodsa seisundi tagamisega.

CO₂ heitmed

Keskkonnaministeerium tegutseb rendipinnal ja töötajad on pidevas liikumises, mis muudab organisatsiooni ökoloogilise jalajälje arvutamise keeruliseks. Võimalik on hinnata ja seirata kontori ruumides tekkivate jäätmete kogust, jälgida kontori elektri- ja veetarbimist, vähendada tarbetut printimist, kuid võimatu on teada saada, kui palju ja mida meie töötajad lähetustel olles on tarbinud või kes ja kui palju midagi kontoris sööb või joob, kes kuidas tööle ja koju saab või kuidas tööalastele kohtumistele minnakse. Seetõttu otsustasime esialgu jätta kõrvale meist mitteolenevad või väga keeruliselt hinnatavad aspektid ja keskendusime töölähetustele nii Eestis kui võõrsil.

[Süsiniku jalajälje arvutamisel on kasutatud Suurbritannia algatusel väljatöötatud süsiniku jalajälje kalkulaatorit.](#)

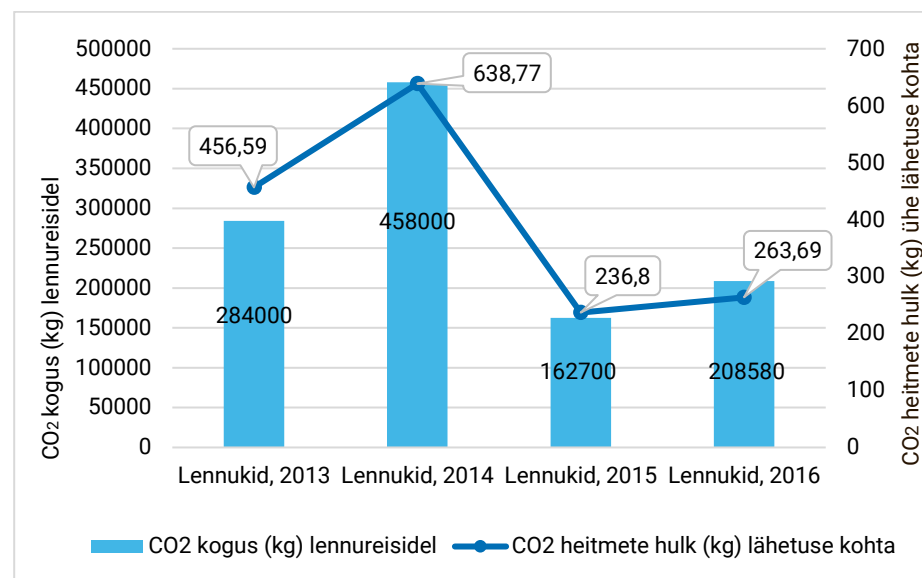

Lennusõitude CO₂ heitmete arvutuse aluseks on lähetuste arv. Lennureiside CO₂ heitmed 2013. aastal kokku: 284 t = 284 000 kg (622 lähetust). Sellest tulenevalt CO₂ heitmete hulk lähetuse kohta on $284\,000/622=456,59$ kg. Lennureiside CO₂ heitmed 2014. aastal kokku: $457,6=458\text{ t} = 458\,000$ kg (717 lähetust). Sellest tulenevalt CO₂ heitmete hulk lähetuse kohta on $458\,000/717=638,77$ kg. Lennureiside CO₂ heitmed 2015. aastal kokku: $162,7\text{ t} = 162\,700$ kg (687 lähetust). Sellest tulenevalt CO₂ heitmete hulk lähetuse kohta on $162\,700/687=236,8$ kg. Võrreldes 2015. aastaga tõusis 2016. aastal KeM lennureiside CO₂ 45 880 kg võrra. Lennureiside CO₂ heitmed 2016. aastal kokku: 208,58 t =

208 580 kg (791 lähetust). Sellest tulenevalt CO₂ heitmete hulk lähetuse kohta on $208\,580/791=263,69$ kg.

Keskkonnaministeeriumi töötajad lendavad oma töö tõttu tihti. Teatavasti põhjustab lennuliiklus suurtes kogustes CO₂. Paraku puuduvad andmed selle kohta, missugust transpordivahendit kasutati lähetusel olles sihtriigi siseselt. Seetõttu välislähetuste puhul arvestame ainult minekut ja tulekut. Peab arvestama, et kahe sihtkoha puhul – Helsingi ja Riia võivad tulemused olla ebatäpsed seetõttu, et pole teada, kas lähetusel käidi lennuki või laeva/bussiga. Eeldasime, et käidi lennukiga.

Joonis 7. Lennureisidest tulenev CO heide (kg) 2013-2016:

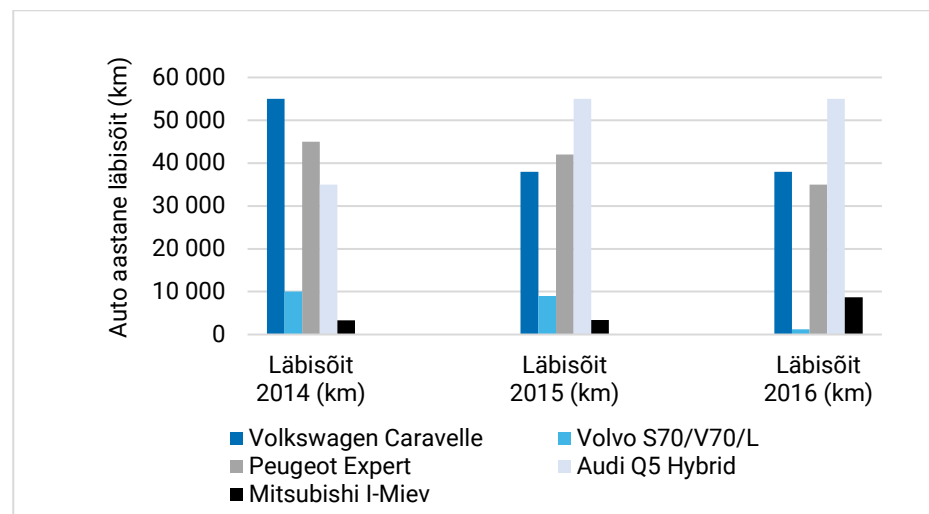

CO₂ heitmed

Keskkonnaministeeriumile kuulub (rendilepingutega) viis transpordivahendit, sh üks elektriauto. Kuna autosid tohib kasutada vaid ametisõitudeks, puudub üksikasjalik ülevaade sõitude arvust, läbitud kilomeetritest ja sihtkohtadest - sõidupäevikut ei peeta. Võib eeldada, et transpordivahendeid on kasutatud mõistlikult ja otstarbekalt.

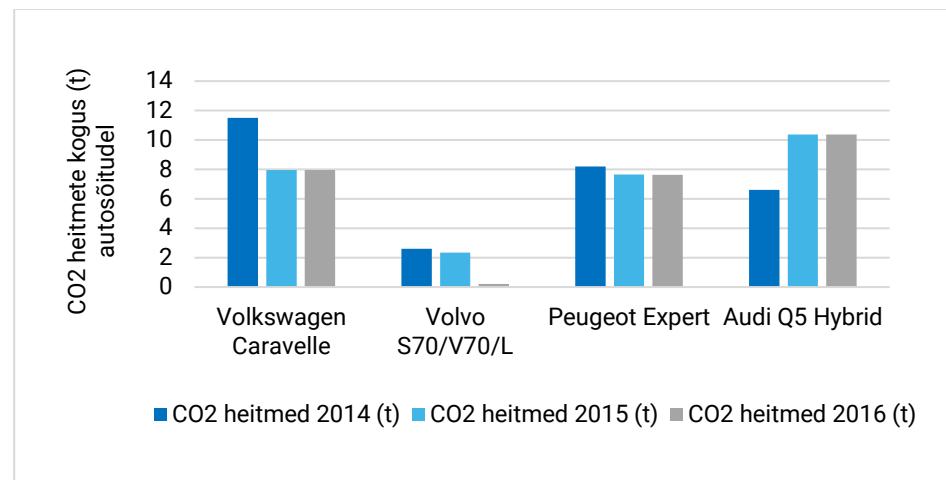
Autosõitude CO₂ heitmete arvutuse aluseks on Eesti siseste lähetuste hulk. Tulemused 2014. aasta kohta olid hinnangulised, seetõttu on ka 2015. aasta tulemused mingil määral ebatäpsed. Alates 2015. aasta lõpust fikseeriti odomeetri näidud, ja seega 2016. a. näidud on täpsed.

Joonis 8. Autode aastane läbisõit 2014-2016:

Autode CO₂ heitmed 2014. aastal olid 28,9 t (28 900 kg), 2015. aastal oli 28,3 t = 28 300 kg kokku ja 2016. aastal oli autode CO₂ heitmete kogus kokku: 26,2 t = 26 200 kg. Autosõiduga paisati 2016. aastal 2100 kg CO₂ keskkonda vähem kui 2015. aastal. Graafik näitab, et kolme aasta lõikes on CO₂ tase langenud.

Joonis 9. Autode CO₂ heitmed 2014-2016:

CO₂ heitmed

Keskkonnaministeeriumi töötajad lähtuvad lähetusi planeerides põhimõttest, et võimalusel kasutatakse riigisestest töölähetuste puhul ühistranspordi teenuseid. Samadest põhimõtetest lähtuvalt kasutatakse ühistranspordi ka välislähetusel, kuigi meil puudub ülevaade kasutatud ühistranspordi hulga ja viiside osas.

Ühistranspordist tuleneva CO₂ heitmete arvutuse aluseks on Eesti siseste lähetuste hulk. Eeldame, et peamiselt kasutatakse busse. On võimalik, et CO₂ heide bussireisidel on tegelikkuses mõnevõrra väiksem, sest osad sõidud on kindlasti tehtud autodega. Lisaks võivad olla mõned reisid näiteks Tallinn-Tartu suunal tehtud hoopis rongidega.

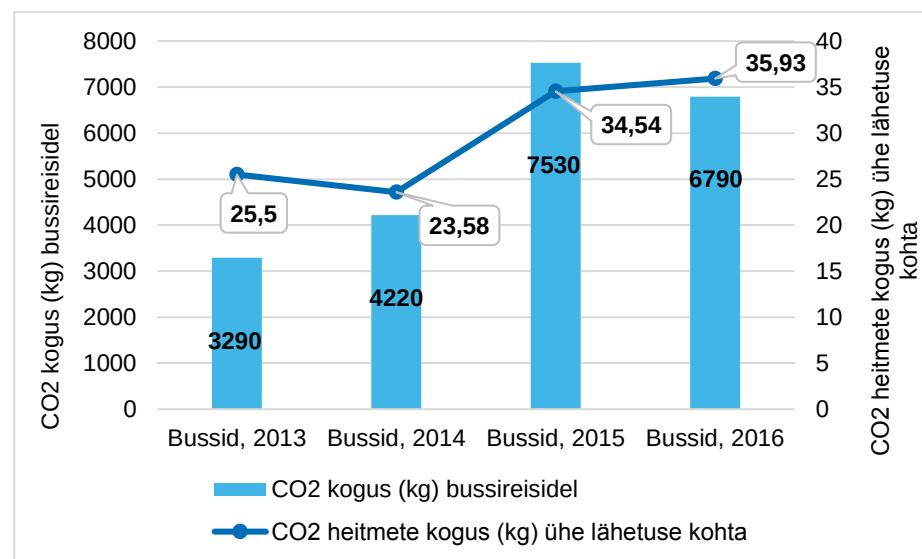

CO₂ heide bussireisidel 2013. aastal: 3,29 t = 3290 kg (129 lähetust, 32366 km). Sellest tulenevalt CO₂ heitmete hulk lähetuse kohta on 3290/129=25,50 kg. CO₂ heide bussireisidel 2014. aastal: 4,22 t = 4220 kg (179 lähetust, 41556 km). Sellest tulenevalt CO₂ heitmete hulk lähetuse kohta on 4220/179=23,58 kg. CO₂ heide bussireisidel 2015.

aastal: 7,53 t = 7530 kg (218 lähetust, 74067 km). Sellest tulenevalt CO₂ heitmete hulk lähetuse kohta on 7530/218=34,54 kg. **2016. aastal siselähetuste osakaal vähenes 189-ni ja CO₂ heide bussireisidel oli 6,79 t = 6790 kg (189 lähetust, 66221 km). Sellest tulenevalt CO₂ heitmete hulk lähetuse kohta on 6790/189=35,93 kg (joonis 10).**

Tuleb arvestada, et sageli kasutavad ametnikud Eesti siseste lähetuste korral ühte autot. Lisaks pole võimalik määrata kui sageli kasutatakse Tallinna linna siseste lähetuste korral ministeeriumi autosid, kui palju ühistranspordi. Seega usume, et meie arvutuslikud tulemused on tegelikest pigem suuremad.

Joonis 10. Bussireisidest tulenev CO₂ heide (kg) 2013-2016:

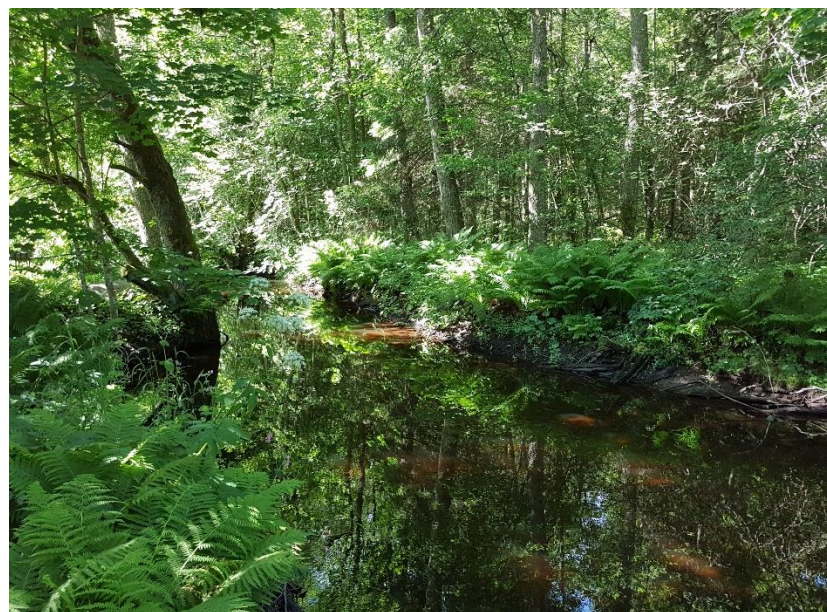
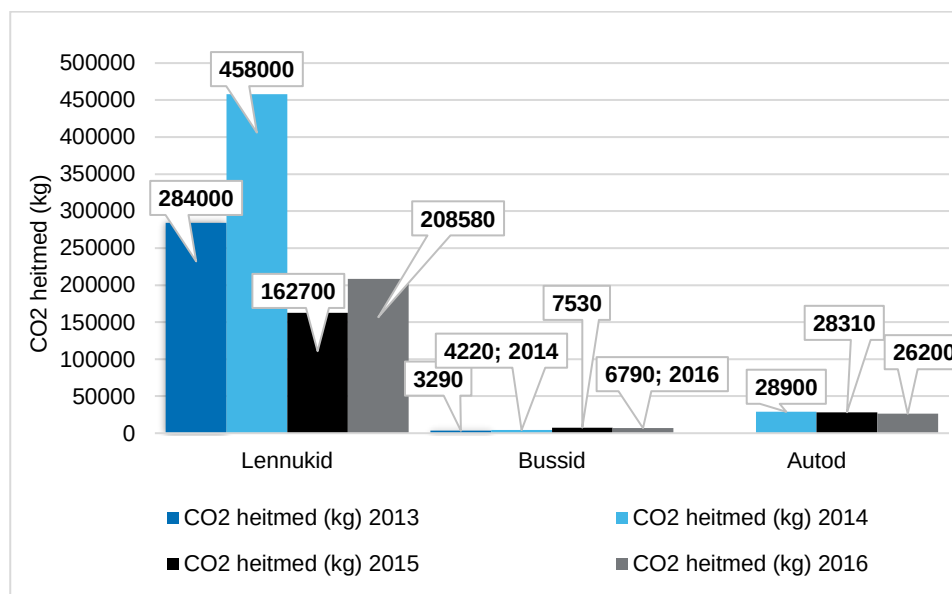
CO₂ heitmed

Jooniselt võib näha, et suurem osa CO₂ heitmeid pärineb lennukitest, millega ministeeriumi töötajad töölähetustel käivad.

Soovime kompenseerida transpordist tulenevat CO₂ heitmete kogust puude istutamisega.

Kuusk absorbeerib oma eluaja ehk umbes 80 aasta jooksul 916 kg CO₂. Statistika näitab, et paraku kõik puud ei juurdu. Kuna ligikaudu 1/5 istutatud kuuskedest kasvab piisavalt kaua, tuleb istutavate kuuskede arv korrutada viiega. **2016. aasta kevadel istutati 6500 puud** (2015. a. 4700 puud).

Joonis 11. Transpordivahendite CO₂ näitajad 2013-2016:

CO₂ heitmed

Peamine kasvuhoonegaas Eestis on süsinikdioksiid (CO₂), mis 2016. aastal moodustas 89,1 protsenti (17,5 miljonit tonni CO₂) summaarsest Eesti kasvuhoonegaaside heitkogusest. Sellele järgnesid metaan (CH₄) 5,3 protsenti (1,1 miljonit tonni CO₂ ekv) ja diämmastikoksiid (N₂O) 4,3 protsenti (0,8 miljonit tonni CO₂ ekv). Fluoreeritud kasvuhoonegaasid ehk nn F-gaasid (HFC, PFC ja SF₆) moodustasid ligikaudu 1,2 protsenti (0,2 miljonit tonni CO₂ ekv) kogu Eesti kasvuhoonegaaside heitkogusest.

Energeetikasektor on vaieldamatult suurim kasvuhoonegaaside allikas Eestis. 2016. aastal pärines 89,29 protsenti Eesti kasvuhoonegaaside heitkogusest energeetika-valdkonnast. Suur osa energeetika heitkogustest tuleneb fossiilsete kütuste laialdasest tarbimisest elektri- ja soojuse tootmisel.

Energeetikasektorile järgnes põllumajanduse valdkond 6,6 protsendiga, kus suurema osa koguheitest moodustavad heitkogused kariloomade soolesisese fermentatsioonist ja otsesest heitkogusest põllumajandusmaalt. Järgnesid tööstuslike protsesside ja toodete kasutamise valdkond 2,55 protsendiga (peamised CO₂ allikad on tsemendi ja lubja tootmine) ja jäätmekäitluse valdkond 1,56 protsendiga.

Jäätmekäitlussektoris moodustas kõige suurema osa sektori koguheitest tahkete jäätmete ladestamine.

Tabel 3. kirjeldab puude istutamise arvu, et siduda CO₂, võttes seejuures arvesse kasvuaja.

Tabel 3. Puude istutamise arv vastavalt kasvuajale:

	KeMi CO2 heide	Vajalik puude istutamise arv	Puude istutamise arv vastavalt kasvuajale 2013
Lennukid	284000	310,04	1550
Bussid	3290	3,59	18
			1568

	KeMi CO2 heide	Vajalik puude istutamise arv	Puude istutamise arv vastavalt kasvuajale 2014
Lennukid	458000	500	2500
Bussid	4220	4,61	23
Autod	28900	31,55	158
			2681

	KeMi CO2 heide	Vajalik puude istutamise arv	Puude istutamise arv vastavalt kasvuajale 2015
Lennukid	162700	177,62	888,1
Bussid	7530	8,22	41,1
Autod	28310	30,91	154,55
			1083,75

	KeMi CO2 heide	Vajalik puude istutamise arv	Puude istutamise arv vastavalt kasvuajale 2016
Lennukid	208580	227,7	1138,5
Bussid	6790	7,41	37,05
Autod	26200	28,6	143
			1318,6

Muud keskkonnategevuse tulemuslikkuse näitajad

Arengukava indikaatoreid on kokku kuus. Muutust väljendab tabelis nooleke. Roheline nooleke viitab positiivsele muutusele ja punane negatiivsele. Muutuse hindamise aluseks on viimase kahe aasta tulemuste võrdlemine. Üldise olukorra hindamisel on oluline vaadata ka baasaasta andmeid ja soovitud sihttaset.

2015. aastal muudeti kasvuhoonegaaside summaarse heitkoguse indikaatorit. Kui eelmistes keskkonnanaruannetes oli selleks kasvuhoonegaaside summaarne heitkogus [LULUCFi (maakasutus, maakasutuse muutus ja metsandus) sektorita], siis nüüd on kasutusel kasvuhoonegaaside heitkogus Euroopa Liidu heitkogustega kauplemissüsteemi välistes sektorites mln tonni CO₂ ekvivalenti.

Uus indikaator võeti kasutusele, kuna Eestil on heitkoguste kauplemissüsteemi välistes sektorites ka konkreetne heitkoguste vähendamise eesmärk. Euroopa Liit (edaspidi EL) võttis endale eesmärgiks vähendada 2020. aastaks kasvuhoonegaaside heitkoguseid 20% võrreldes 1990. aastaga. Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärgi saavutamiseks 2020. aastaks rakendatakse EL heitkogustega kauplemise skeemi ning täidetakse kauplemisskeemist väljajäävatele sektoritele (nt transport, jäätmed, põllumajandus, hooned) kehtestatud heitkoguste õhkupaiskamise piiranguid. EL kauplemisskeemist väljajäävates sektorites võib aastaks 2020 Eesti kasvuhoonegaaside heitkogus suureneda kuni 11% võrreldes 2005. aasta tasemega. Tabelit vaadates on näha, et kõik indikaatorid on olnud väikeses muutumises, nii positiivses kui ka negatiivses.

EL heitkogustega kauplemise skeemiväliste sektorite kasvuhoonegaaside heitkogus (mln tonni CO₂ ekvivalenti) on mitteametlikel andmetel langenud võrreldes 2014. aastaga 0,4 mln tonni CO₂ ekvivalenti. Sihttase on (6,467 mln tonni CO₂ ekvivalenti) saavutatud ja 2015. a seisuga ületatud juba 0,8 mln tonni CO₂ ekvivalenti võrra.

2016. aastal oli Eesti summaarne kasvuhoonegaaside heitkogus 19,6 miljonit tonni (19 627,04 kt) süsinikdioksiidi ekvivalenti (CO₂ ekv),

maakasutuse ja metsanduse sektori mõju arvestamata. Metsa- ja maakasutussektor (LULUCF) on reeglina süsinikdioksiidi siduja ja antud sektori mõju arvestades oli Eesti netoheitkogus 2016. aastal ligikaudu 16,9 miljonit tonni (16902,6 kt) süsinikdioksiidi ekvivalenti. Võrreldes 1990. aastaga on 2016. aastal Eesti kasvuhoonegaaside summaarne heitkogus vähenenud 51,4 protsenti (LULUCF mõju arvestamata).

Looduse mitmekesisuse ja loodusressursside kaitstus (kaitstavate alade pindala osakaal maismaast, %) ei ole võrreldes eelmise aastaga eriti muutunud - suurenemine 0,1 %, kuid samas on ületanud oma eesmärgi, mis on vähemalt 18,4%.

[Euroopa Komisjon](#) on olmejäätmete sihtarvu arvestamiseks lubanud liikmesriikidel valida nelja erineva meetodika hulgast endale sobivaima. Olmejäätmete ringlussevõtu [sihtarvude](#) puhul kasutatakse Eestis kahte erinevat meetodikat. Ametlikult on Eesti valinud II meetodika (jäätmeseaduse § 136³). Kuna juba mõnda aega on arutatud, et tegelikult peaks kõikidel liikmesriikidel olema üks meetodika ja selleks oleks sobivaim meetod IV, siis oleme ka selle meetodikaga arvestused teinud. Tabelis 5. on need mõlemad indikaatorid välja toodud.

Jäätmete taaskasutamise osakaal kogu jäätmetekkes (%) võrreldes eelmise aastaga on vähenenud 6%. Selleks, et saavutada sihttaset tuleks praegust jäätmete taaskasutamise osakaalu suurenda veel 13%. Olmejäätmete ringlussevõtt (%) 2016. aastal on vähenenud 3% võrra. Sihttaseme saavutamiseks tuleks olmejäätmete ringlussevõttu suurendada veel vähemalt 18% võrra.

Tarbijate osakaal, kes saab ühisveevärgist nõuetele vastavat joogivett (%) on 2016. aastal on jäänud 2015. a samale tasemele (98%). Sihttasemeks on määratud 100%. Selleks, et sihttaset saavutada, tuleb kraanivee tarbijate osakaalu tõsta veel 2% võrra.

Reovee kogumise ja puhastamise osas nõuetele vastavate üle 2000 ie koormusega reoveekogumisalade osakaal (%) on vähenenud 2016. aastal 1% võrra. Sihttasemeks on määratud 100%. Selleks, et sihttaset saavutada, tuleb eelpool kirjeldatud reovee kogumise ja puhastamise osas nõuetele vastavate reoveekogumisalade osakaalu suurendada 15% võrra.

Muud keskkonnategevuse tulemuslikkuse näitajad

Tabel 4. Arengukava indikaatorid:

Muud keskkonnategevuse tulemuslikkuse näitajad							Baastase	Sihttase
Arengukava indikaatorid	2012	2013	2014	2015	2016	Muutus		
Kasvuhoonegaaside heitkogus Euroopa Liidu heitkogustega kauplemissüsteemi välistes sektorites, mln tonni CO2 ekvivalenti	5,876	5,753	6,083	5,679	6,178	↑	5,756 (2005)	6,467 (2020)
Looduse mitmekesisuse ja loodusressursside kaitstus (kaitstavate alade pindala osakaal maismaast), %	18,1	18,2	18,4	18,5	18,7	↑	18,1 (2011)	vähemalt 18,4
Jäätmete taaskasutamise osakaal kogu jäätmetekkes, %	59	52	37	38	32	↓	59 (2012)	45
Olmejäätmete ringlussevõtt, %	27	31	33	35	32	↓	27 (2012)	50
Tarbijate osakaal, kes saab ühisveevärgist nõuetele vastavat joogivett, %	91	91	97	98	98	↑	91 (2013)	100
Reovee kogumise ja puhastamise osas nõuetele vastavate üle 2000 ie koormusega reoveekogumisalade osakaal, %	66	69	75	86	85	↓	66 (2012)	100

Terves kehas terve vaim

Keskkonnaministeerium on alati olnud tervislikke eluviise soosiv avaliku sektori üksus. Selleks on korraldatud oma töötajatele erinevaid tervislikku eluviisi soosivaid teavituspäevaid (südamepäev), ühisüritusi looduse rüppes ja spordivõistlusi nii talvisel kui ka suvisel ajal. Ühisürituste ja spordivõistluste käigus on teenistujad saanud lihvida oskusi suusatamises, parvetamises, võrkpallis. Meeskonnatöona on aktiivset osavõttu üles näidatud riigiametnike võistlustel – jalgpallis, võrkpallis, korvpallis, kus ka korduvalt püünele jõutud. Lisaks panustab ministeerium töötajate heaolusse läbi spordiklubide soodustustuste.

Ühisürituse näol vabas looduses leiavad iga-aastaselt aset metsaistutuse talgud ja sügisene seenelkäik.

Keskkonnaalaste õigusaktide järgimine

Keskkonnaministeerium järgib oma tegevuses Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu asjakohaste õigusaktide nõudeid.

Keskkonnaministeeriumi tegutsemise alusdokumendiks ning tegevust reguleerivaks õigusaktiks on Keskkonnaministeeriumi põhimäärus.

Ministeerium on kohustatud järgima jäätmetekkega seoses jäätme- ja pakendiseadust ning kontoris toimuva puhastustegevusega seoses kemikaaliseadust. Lisaks ollakse kohustatud järgima tuleohutus-, elektriohutus- ja töötajate heaolu tagamiseks töötervishoiu- ja tööohutusseadust. Samuti on meie tegevuses tarvis tunda riigihanke seadust, veeseadust, maapõueseadust, välisõhu kaitse seadust ning mitmed teisi nõuded ja eeskirju.

EMAS töörühm ja koordinaator kontrollivad pidevalt õigusaktide nõuetele vastavust. Täpsem kontroll (vastavuse hindamine) toimub keskkonnaalase siseauditi käigus vastavalt auditi kavale.

Keskkonnaministeerium arvestab õigusloomes keskkonna heaoluga, lähtub hea õigusloome ja normitehnika eeskirjast ning kaasab kõiki huvitatud ja mõjutatud osapooli ning vaba tahte lepingu partnereid.

Eesti rahva keskkonnateadlikkus

Keskkonnaministeeriumi üheks oluliseks keskkonnaaspektiks on keskkonnateadlikkuse tõstmine. Soovime, et Eesti elanikud oleksid üha enam keskkonnateadlikud, -säästlikud ja looduslähedased. Üritame ka oma igapäevatöö korraldada selliselt, et võiksime teistele organisatsioonidele ja erasektorile eeskujuks olla.

Eesti elanikkonna uuring „Eesti elanike keskkonnateadlikkus“ 2016

Valdavas enamuses on Eesti elanikud erinevate keskkonnavaldkondade olukorraga rahul – enamiku valdkondade olukorda hinnati sagedamini pigem heaks kui halvaks. Uurimisalustest valdkondadest oldi kõige enam rahul loodusradade ja omal käel loodusega tutvumise võimalustega, puhta joogivee kättesaadavusega, keskkonna-alase huvihariduse kättesaadavusega ja õhu puhtusega.

Infoallikad, millest aasta jooksul on saadud huvitavat keskkonnainfot, on järgmised: televisioon (31%), kohalikud ajalehed (30%), uudiste portaalid (30%), raadiosaated ja –klipid (29%). Info kättesaadavust hinnati kõige paremaks ilmaprognooside ja –hoiatuste, ohtlike jäätmete või pakendite äraandmise, jäätmete sortimise nõuete ning loodusradade/matkaradade/looduskaitsealade paiknemise kohta kodukohas.

Keskkonnaministeeriumi peab usaldusväärseks 56%, ebausaldusväärseks 15% vastajatest ja Eesti keskkonnaseisundit hindab tervikuna heaks 89% elanikkonnast. Valdkonnad, millele tuleks vastajate arvates senisest enam tähelepanu pöörata, olid eelkõige jõgede ja järvede puhtus (28%) ning mere puhtus (27%), loodusväärtuste kaitse (20%), metsade majandamine (19%) ja loodusressursside säästlik kasutamine 18%.

Suur osa elanikkonnast arvab, et loodust säästmata pole võimalik järjepidevalt majandust arendada (nõustub 92%, 2014. a. küsitluses 89%). Eestis on loodud head tingimused ohtlike jäätmete äraandmiseks (nõustub 76%). Eesti inimesed on muutunud keskkonna suhtes tähelepanelikumaks ja oskavad loodust paremini hoida (nõustub 77%, eelmises küsitluses samuti 77%). Kõige suurem oli teadmatuse rohelistest tehnoloogiate kasutuselevõtu valdkonnas, kuid siiski 2/3 küsitletutest leiab, et Eestis on rohelised tehnoloogiad laialdaselt kasutusele võetud. Vastupidisel arvamusel on 23% vastajatest.

Valdav enamus uuringus osalenutest planeerib toiduostmist sageli arvestusega, et ei tuleks midagi ära visata (74%), viib ohtlikke jäätmeid selleks ettenähtud kohta (69%), sorteerib prügi (66%) ja kasutab kaupluses kodust kaasa võetud kotti (68%).

Keskkonnasäästliku käitumisena ametiasutustes toodi välja, et vajadusel kustutatakse ruumist lahkudes tuled (mainis 65% vastajaist), kasutatakse valgustites säästupirne või LED-lampe (60%) või pooldatakse jäätmete taaskasutust prügi liigiti eraldi kastidesse kogumisega (59%).

Kaasamine

Kaasamise all mõistame seda, kui teeme otsuseid ja viime need ellu teistega koos ning teistega arvestades.

Tänapäeva poliitikakujundamisel ja õigusaktide koostamisel on suur osa kodanikel, kodanikuühendustel ja huvitatud asutustel, organisatsioonidel ning ettevõtetel.

- Koos tehtud otsustega luuakse võimalus saada paremaid tulemusi.
- Kaasamine aitab välja selgitada probleemkohti ja vältida vigu.
- Kaasamine toob poliitika kujundamise juurde eksperte ja uusi seisukohti, keda antud otsused mõjutavad.

Kaasamise hea tava eesmärk on anda juhised kaasamise planeerimise ja korraldamise kohta ning seeläbi ühtlustada valitsusasutuste kaasamispraktika kvaliteeti. Laiem eesmärk on suurendada otsuste tegemise läbipaistvust ja valitsussektori usaldusväärsust suhetes huvirühmade ja laiema avalikkusega.

Kaasamine seisneb otsuste tegemisel huvirühmade informeerimises, nendega konsulteerimises või koostöö tegemises. Kaasamise hea tava sõnastab juhised eelkõige kaasamisest informeerimiseks ehk huvirühmade teavitamiseks edasiste kaasamisvõimaluste kohta ja avaliku konsulteerimise korraldamiseks, mille puhul ministeerium kaasab huvirühmi otsuse ettevalmistamisse, esitab eelnõu huvirühmadele arvamuse avaldamiseks ning annab tagasisidet kogutud arvamustega arvestamisest.

[Loe ka: Eesti Vabariigi valitsuse kinnitatud kaasamise hea tava.](#)

Keskkonnaaruanne

Keskkonnaaruanne on Keskkonnaministeeriumi keskkonnategevuse tulemuslikkuse ülevaade ning selle koostamise eest vastutab keskkonnajuhtimise koordinaator ja töörühm. Keskkonnaaruannet uuendatakse igal aastal ning selle kinnitab EMAS tõendaja.

Keskkonnaaruande kinnitamine

AS Metrosert, kes on akrediteeritud tõendaja EE-V-0001, kinnitab pärast Keskkonnaministeeriumi keskkonnajuhtimissüsteemi ja 2016. aasta keskkonnaaruande kontrollimist 30. mail 2018, et organisatsiooni keskkonnaaruandes esitatud teave ning andmed on usaldusväärsed, õiged, vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1221/2009, 25. november 2009, organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemis nõuetele.

